

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 315/2017-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2017 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], a spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], Seycheles, zastúpených Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, za ktorú koná advokát JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na majetok podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo V 5/2015 z 30. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDACTED], a spoločnosti [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. februára 2017 doručená sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ 1“), a spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Seycheles (ďalej len „sťažovateľ 2“, spolu len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na majetok podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo V 5/2015 z 30. novembra 2016, ktorou žiadajú vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa 1/ [REDAKOVANÉ] a sťažovateľa 2/ [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Protokolu č. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 1 Obdo V 5/2015 zo dňa 30. 11. 2016 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2. Zrušuje sa v celom rozsahu Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 1 Obdo V 5/2015 zo dňa 30. 11. 2016 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi 1/ [REDAKOVANÉ] a sťažovateľovi 2/ [REDAKOVANÉ] do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet jeho právneho zástupcu Advokátska kancelária Mandzák a spol. s. r. o.“

2. Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľ 1 bol ako žalobca účastníkom konania na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Cbi 238/06-251, v ktorom sa domáhal proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], správcovi konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ], v konkurze, [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný v 2. rade“), zaplataenia spoločne a nerozdielne 281 854 351 Sk (9 355 850,46 €) s príslušenstvom, a to z titulu náhrady škody spočívajúcej v ušlom zisku podľa ustanovení § 420 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Pôvodný žalovaný v 2. rade [REDAKOVANÉ], predchádzajúci správca konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze (ďalej len „úpadca“), uzatvoril so sťažovateľom 1 ako víťazom II. kola predaja hnutel'ného a nehnuteľného majetku úpadcu 16. júla 2000 kúpnu zmluvu podľa § 588 Občianskeho zákonníka s kúpnu cenou 70 mil. Sk. Sťažovateľ 1 následne 17. júla 2000 uzatvoril so spoločnosťou [REDAKOVANÉ], so sídlom [REDAKOVANÉ], zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, ktorou sa strany zaviazali uzavrieť najneskôr do 31. marca 2001 kúpnu zmluvu na prevod vlastníckeho práva k tomuto nehnuteľnému a hnutel'nému majetku za dohodnutú kúpnu cenu 370 mil. Sk. V dodatku k tejto zmluve z 11. augusta 2000 sa jej účastníci dohodli, že ak sťažovateľ 1 nadobudne ďalšie špecifikované nehnuteľnosti z konkurznej podstaty úpadcu, budú aj tieto tvoriť predmet budúcej kúpnej zmluvy s navýšením kúpnej ceny o 20 mil. Sk. Právny predchodca žalovaného v 1. rade (Ústredné daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky) podal však 12. januára 2001 žalobu o určenie, že výberové konanie na predaj majetku úpadcu a kúpne zmluvy uzavreté medzi správcou konkurznej podstaty ako predávajúcim a sťažovateľom 1 ako kupujúcim sú neplatné, pretože v kúpnej zmluve bol ako predávajúci uvedený úpadca v zastúpení správcu konkurznej podstaty, hoci oprávnenie nakladať s majetkom podstaty patrilo v zmysle § 14 ods. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) správcovi, ktorý mal preto byť označený ako predávajúci. Následne právny predchodca žalovaného v 1. rade postúpil svoju pohľadávku s príslušenstvom a všetkými právami voči úpadcovi žalovanému v 1. rade. Krajský súd rozsudkom č. k. 54 Cb 21/01-116 zo 16. decembra 2003 žalobu zamietol pre nepreukázanie

naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, avšak najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 97/2004 z 9. septembra 2005 tento rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie s tým, aby sa zaoberal meritom veci. Následne v tomto konaní sťažovateľ 1 a žalovaný v 1. rade uzavreli 28. septembra 2006 dohodu o urovnaní, v dôsledku ktorej žalovaný v 1. rade vzal 4. októbra 2006 žalobu v celom rozsahu späť. Sťažovateľ 1 odôvodnil svoj nárok na náhradu škody tým, že podaním žaloby o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv došlo k porušeniu § 3 Občianskeho zákonníka, išlo o šikanózne uplatňovanie práva žalovaným v 1. rade s úmyslom zlepšiť si postavenie konkurzného veriteľa. Žalovaný v 2. rade porušil povinnosť podľa § 415 Občianskeho zákonníka nesprávnym označením predávajúceho v kúpnych zmluvách. Hoci sťažovateľ 1 v dôsledku podanej žaloby o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv uzatvoril s budúcim kupujúcim [REDACTED], dodatok č. 2 k zmluve o budúcej zmluve, ktorým zmenili termín uzavretia kúpnej zmluvy na 31. marec 2003 za predpokladu právoplatného skončenia sporu zamietnutím žaloby, keďže konanie nebolo k uvedenému dátumu skončené, záväzok budúceho kupujúceho zanikol, čím sťažovateľ 1 stratil možnosť predat' predmetný majetok za kúpnu cenu 370 mil. Sk. Sťažovateľ 1 v snahe zmenšiť rozsah škody predal tento majetok iným spoločnostiam za celkovú kúpnu cenu 88 145 649 Sk, čím dosiahol zisk o 281 854 351 Sk nižší, než by dosiahol pri uzavretí kúpnej zmluvy so spoločnosťou [REDACTED]

3. Krajský súd rozsudkom č. k. 7 Cbi 238/06-251 zo 4. júna 2007 žalobe sťažovateľa 1 vyhovel a zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi 1 pohľadávku proti podstate 281 854 351 Sk s 9,5 % úrokom z omeškania p. a. od 29. januára 2007 do zaplatenia (v zostávajúcej časti úroku z omeškania žalobu zamietol) a priznal mu i náhradu trov konania. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 420 ods. 1, § 438 ods. 1, § 422 ods. 1 a 2 a § 415 Občianskeho zákonníka s tým, že naplnenie predpokladov zodpovednosti žalovaného v 1. rade za škodu, ktorá vznikla sťažovateľovi 1, videl v tom, že právny predchodca žalovaného v 1. rade podal 12. januára 2001 na krajský súd žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu – speňaženia vecí patriacich do konkurznej podstaty mimo dražby a o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv bez toho, aby relevantným spôsobom preukázal naliehavý právny záujem na podanie takejto

žaloby. Podaním takéhoto návrhu došlo k zásahu do vlastníckeho práva sťažovateľa 1, v dôsledku čoho sa sťažovateľ 1 dostal do právnej neistoty, keď jeho možnosť disponovať so svojím majetkom bola oslabená, a tým mu v konečnom dôsledku vznikla ujma v podobe ušlého zisku z nerealizovaného obchodu. Za protiprávne konanie žalovaného v 1. rade považoval krajský súd i jeho nečinnosť, keď nezvolil možnosť ukončiť súdne konanie vedené proti sťažovateľovi 1 späťvzatím žaloby skôr než 4. októbra 2006 (stav právnej neistoty sťažovateľa 1 trval 5 rokov). Krajský súd mal tiež za preukázané, že sťažovateľ 1 by v prípade realizácie zmluvy o budúcej kúpnej zmluve zo 17. júla 2000 v znení dodatkov dosiahol zisk 300 mil. Sk. Žalovaný v 2. rade, resp. jeho právny predchodca, porušil právnu povinnosť tým, že v zmluvách o predaji hnuteľného a nehnuteľného majetku bol ako predávajúci uvedený úpadca [správca nepostupoval v súlade s § 14 ods. 1 písm. a) zákona o konkurze a vyrovnaní], čo spôsobilo, že vznikla možnosť dvojakého výkladu a dôvod na podanie žaloby o vyslovenie neplatnosti týchto zmlúv. Pretože uplatnená pohľadávka na náhradu škody vznikla a stala sa splatnou po vyhlásení konkurzu, krajský súd zastával názor, že ide o pohľadávku proti podstate podľa § 31 zákona o konkurze a vyrovnaní.

4. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 6 Obo 169/2007-380 zo 6. novembra 2008 rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu zamietol a sťažovateľa 1 zaviazal zaplatiť žalovanému v 1. rade trovy konania vo výške 6 219 202,70 Sk a žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške 1 mil. Sk. Vychádzal z toho, že v konaní nebolo preukázané uplatnenie pohľadávky sťažovateľom 1 ako pohľadávky proti podstate voči správcovi konkurznej podstaty úpadcu (v konkurznom konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 1 K 299/1998) podľa § 31 ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní. Žaloba sťažovateľa 1 bola žalobou, ktorá nemôže smerovať voči konkurznému veriteľovi (žalovanému v 1. rade), pretože tento nedisponuje konkurznou podstatou, resp. výťažkom z predaja konkurznej podstaty. Pohľadávky proti podstate je možné uspokojiť len z konkurznej podstaty, a preto zaviazať žalovaného v 1. rade na zaplatenie pohľadávky proti podstate je právne nemožné. Najvyšší súd poukázal i na dohodu o urovnaní z 28. septembra 2006 medzi žalovaným v 1. rade a sťažovateľom 1, podľa bodov 2 a 4, ktorej účastníci vyhlásili, že po splnení dohody budú ich akékoľvek vzájomné právne a finančné nároky urovnané a nebudú ďalej uplatňovať žiadne iné nároky. Napriek tejto dohode o urovnaní podal sťažovateľ 1 žalobu aj

proti žalovanému v 1. rade. Za nesprávny považoval najvyšší súd tiež záver krajského súdu, podľa ktorého v určovacom konaní išlo o bránenie práva, ktoré bolo zrejme bezúspešné, a v celom konaní žalovaný v 1. rade nepreukázal žiadny relevantný právny záujem, pretože rozsudok krajského súdu v tejto veci, ktorým bola žaloba z tohto dôvodu zamietnutá, bol zrušený v odvolacom konaní uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 97/2004 z 9. septembra 2005. Tento záver krajského súdu považoval najvyšší súd za rozporný i s čl. 46 ústavy, v zmysle ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Preto, ak sa žalovaný v 1. rade v postavení žalobcu v konaní na krajskom súde sp. zn. 54 Cbi 21/2001 domáhal práva na súde, realizoval tak základné právo zaručené mu ústavou a realizáciu práva zaručujúceho ústavou nemožno hodnotiť ako „zrejme bezúspešné“ a následné vyhodnotenie podania žaloby a nevzatie žaloby späť ako konanie nezabraňujúce, resp. neobmedzujúce vznik rizika škody. Za nepreukázané mal najvyšší súd tiež tvrdenie sťažovateľa 1 o tom, že v dôsledku uvedeného súdneho konania bol obmedzený v nakladaní s majetkom, pretože ako vlastník nehnuteľnosti mohol s ňou voľne nakladať, čo i urobil, keď nehnuteľnosti kúpnu zmluvou zo 6. decembra 2002 predal kupujúcemu [REDAKOVANÉ], Bratislava, a 16. apríla 2004 predal nehnuteľnosti spoločnosti [REDAKOVANÉ], a to napriek konaniu o určenie neplatnosti výberového konania. Najvyšší súd ďalej v odôvodnení rozhodnutia uviedol i to, že zo strany sťažovateľa 1 došlo pri uzatváraní zmluvy o budúcej kúpnej zmluve k úkonu, ktorý nemyslel vážne, čo je jednou z náležitostí vyžadovaných pre platnosť takéhoto úkonu.

5. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ 1 dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Sťažovateľ 1 argumentoval, že pohľadávku proti podstate riadne uplatnil listom z 28. decembra 2006 u správcu konkurznej podstaty, pričom spolu s výzvou na zaplatenie pohľadávky ako pohľadávky proti podstate z titulu náhrady škody zaslal žalovanému v 2. rade aj žalobu, ktorú potom podal na krajský súd. Skutočnosť, že išlo o pohľadávku proti podstate, ktorú správca neuznal, t. j. nezaplatil v priebehu konkurzu, nebola v konaní dosiaľ sporná. Dôkazom o uplatnení pohľadávky u správcu je i samotná žaloba, ktorá bola správcovi doručená. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo/188/2006, v ktorom bol vyslovený právny

názor, že veritelia môžu podať žalobu proti správcovi kedykoľvek počas konkurzu, ak počas neho nebola pohľadávka proti podstate správcom zaplatená, hoci bola u správcu uplatnená. Sťažovateľ 1 tiež nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že zaviazat' žalovaného v 1. rade pre pohľadávku proti podstate nie je právne možné, pretože pojem pohľadávka proti podstate je termínom používaným v režime konkurzného konania na označenie poradia uspokojovania pohľadávok počas konkurzu, teda nevyjadruje ani právny titul pohľadávky, ani spôsob jej uspokojenia. Právnym dôvodom pohľadávky je zodpovednostný právny vzťah, ktorý vznikol z porušenia povinností na strane žalovaných, ktorí zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne, pričom voči žalovanému 2 platí osobitné poradie pohľadávky. Odopretie možnosti zažalovať oboch žalovaných ako solidárne zodpovedných na to isté plnenie len z dôvodu, že jeden zo žalovaných podlieha konkurzu, by podľa dovolateľa viedlo k odopretiu spravodlivosti. V súvislosti s dohodou o urovnaní dovolateľ uviedol, že predmetom urovnania boli sporné práva, ktoré boli predmetom sporu sp. zn. 51 Cbi 21/2001, t. j. určenia neplatnosti právnych úkonov, pričom účastníci dohody o urovnaní sa výslovne vzdali nárokov na náhradu trov predmetného súdneho konania, t. j. urovnané boli právne vzťahy z uvedených kúpnych zmlúv. S poukazom na § 587 Občianskeho zákonníka a tiež na skutočnosť, že predmetom uplatnenej žaloby je nárok na náhradu škody na základe zodpovednostného vzťahu, ktorý nevznikol z právneho vzťahu upravovaného dohodou o urovnaní, sťažovateľ 1 tvrdil, že urovanie sa na jeho nárok nevzťahuje. K podaniu žaloby žalovaným v 1. rade uviedol, že nejde o právo absolútne a pokiaľ je vykonávané s cieľom získať pre seba výhodu, nadobúda charakter nemorálneho a zákonom reprobovaného konania, v dôsledku ktorého došlo k škode. Sťažovateľ 1 nesúhlasil ani s názorom odvolacieho súdu, že v nakladaní s jeho majetkom nebol obmedzený, pretože skutočnosť, že tretia osoba spochybňuje vlastnícke právo vlastníka v súdnom konaní, je relevantným dôvodom, pre ktorý, ak nie de iure, tak de facto, je nakladanie s predmetom vlastníckeho práva obmedzené. Nejde totiž o to, či sťažovateľ 1 mohol predat' nehnuteľnosti komukoľvek a za akúkoľvek cenu, resp. či ich predal, ale o to, že ich nemohol predat' konkrétnemu záujemcovi za konkrétnu cenu z dôvodu právnej vady. Vo vzťahu k žalovanému v 2. rade sťažovateľ 1 vytýkal správcovi porušenie prevenčnej povinnosti predchádzať škodám pri výkone jeho funkcie; táto zložka skutkovej podstaty zodpovednosti za škodu bola naplnená, keď povinnosť na náhradu škody ako následok

porušenia povinnosti môže vzniknúť nielen z uzavretej zmluvy, ale aj zo zákona pri uzatváraní zmlúv. Práve nesprávne označenie predávajúceho pri speňažovaní majetku úpadcu bolo dôvodom na napadnutie platnosti týchto kúpnych zmlúv. Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, avšak iba proti výroku o trovách konania, podal i žalovaný v 1. rade.

6. O dovolaniach rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 ObdoV 26/2009 z 24. novembra 2011 tak, že rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Poukázal na to, že v zmysle § 242 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) dovolací súd nie je viazaný dovolacím dôvodom prípustného dovolania, pokiaľ ide o iné vady, než sú uvedené v § 237 OSP. Inou vadou konania, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, je skutočnosť, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového základu než súd prvého stupňa bez toho, aby postupoval podľa § 213 ods. 3 a 4 OSP, a zopakoval dôkazy, na ktorých založil svoje skutkové zistenia súd prvého stupňa alebo doplnil dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov. Krajský súd totiž vychádzal zo skutkového zistenia, že žalovaný sa nečinnosťou v konaní vedenom o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv bez relevantného osvedčenia naliehavého právneho záujmu dopustil protiprávneho konania, čím zasiahol do vlastníckeho práva sťažovateľa 1 a spôsobil mu škodu vo forme nezrealizovaného obchodu. Vo vzťahu k žalovanému v 2. rade vychádzal zo skutkového zistenia, že pôvodný správca konkurznej podstaty v zmluvách o predaji hnuteľného a nehnuteľného majetku uviedol za predávajúceho úpadcu, čím vznikla možnosť a dôvod pre podanie žaloby o vyslovenie neplatnosti uvedených zmlúv. Pretože pohľadávka na náhradu škody vznikla a stala sa splatnou po vyhlásení konkurzu, súd prvého stupňa následne vyvodil, že ide o pohľadávku proti podstate, za vznik ktorej zodpovedajú žalovaní spoločne a nerozdielne. Odvolací súd dospel k opačnému záveru a vychádzal zo skutkového zistenia, že sťažovateľ 1 pohľadávku proti podstate u správcu konkurznej podstaty neuplatnil, ďalej zo skutočnosti, že žalovaný v 1. rade ako konkurzný veriteľ vo vzťahu k pohľadávke proti podstate nedisponuje konkurznou podstatou, v dôsledku čoho je jeho plnenie nemožné, ako i zo skutočnosti, že vzájomné vzťahy sťažovateľa 1 a žalovaného v 1. rade boli vysporiadané dohodou o urovnaní. Odvolací súd vychádzal tiež zo skutkového zistenia, že v konaní o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv sa

odvolací súd nestotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že žalobca neosvedčil naliehavý právny záujem na požadovanom určení, ako i skutočnosti, že právny predchodca žalobcu podaním spornej žaloby, od ktorej súd prvého stupňa vyvodil protiprávne konanie žalovaného, realizoval len základné právo zaručené mu ústavou. Nestotožnil sa tiež so zistením súdu prvého stupňa, že sťažovateľ 1 bol vo svojom vlastníckom práve obmedzený. Odvolací súd bol tiež toho názoru, že zo strany žalobcu pri uzatváraní zmluvy o budúcej kúpnej zmluvy došlo k úkonu, ktorý nemyslel vážne, čo je náležitosťou platnosti právneho úkonu, z uvedených skutočností vyvodil, že žalobca nepreukázal predpoklady náhrady škody, a to bez toho, aby dôkazy, na ktorých založil svoje skutkové zistenia, zopakoval, resp. dokazovanie doplnil. Pretože konanie odvolacieho súdu bolo tak postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolací súd jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Aj dovolanie žalovaného v 1. rade dovolací súd považoval za dôvodné, pretože zistil, že z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, na akom skutkovom a právnom základe rozhodol odvolací súd o nepriznaní časti uplatnenej náhrady trov právneho zastúpenia žalovaným v 1. rade a z čoho vychádzal pri rozhodovaní o náhrade cestovného 11 350,70 Sk.

7. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátení veci odvolací súd uznesením sp. zn. 5 Obo 3/2012 z 24. februára 2012 pripustil zmenu na strane žalobcu tak, že z konania vystúpil sťažovateľ 1 a na jeho miesto vstúpil sťažovateľ 2. Sťažovateľ 1 totiž pohľadávku, ktorá bola predmetom konania, postúpil v priebehu odvolacieho konania sťažovateľovi 2.

8. Proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 26/2009 z 24. novembra 2011 podal žalovaný v 1. rade sťažnosť ústavnému súdu, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny. V sťažnosti zároveň namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru i uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 3/2012 z 24. februára 2012.

9. Ústavný súd o sťažnosti žalovaného v 1. rade rozhodol nálezom č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 tak, že základné právo na zákonného sudcu žalovaného v 1. rade podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 26/2009 z 24. novembra 2011 porušené bolo, toto uznesenie zrušil a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň konštatoval i porušenie základného práva žalovaného v 1. rade podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 3/2012 z 24. februára 2012 a aj toto rozhodnutie zrušil. V prevyšujúcej časti sťažnosti nevyhovel. V odôvodnení rozhodnutia ústavný súd k námietke žalovaného v 1. rade, že o dovolaní nerozhodoval senát, ktorému bola vec po podaní dovolania náhodným výberom pridelená, čím bolo porušené jeho základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, uviedol, že za senát zložený zo zákonných sudcov možno považovať len senát zložený zo sudcov príslušného súdu, ktorí tvorili tento senát v čase pridelenia veci. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade s rozvrhom práce. V tejto veci vydaním opatrenia predsedu najvyššieho súdu z 24. septembra 2009 došlo k zmene v obsadení senátu najvyššieho súdu v čase po pridelení veci na jej prerokovanie a rozhodnutie. Z pôvodného päťčlenného dovolacieho senátu ostal po zmene v zložení senátu iba jediný člen senátu, sudca JUDr. Juraj Seman. Ústavný súd dospel k záveru, že vo veci sťažovateľa konal dovolací senát najvyššieho súdu v takom zložení, ktoré nezodpovedá požiadavkám kladeným zákonom č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) na zákonného sudcu, keďže k zmenám v zložení príslušného senátu najvyššieho súdu nedošlo zo zákonom predpokladaných dôvodov. Ústavný súd zároveň zdôraznil, že nie je jeho úlohou poskytnúť najvyššiemu súdu konkrétny návod, ako sa má v ďalšom konaní vysporiadať so skutočnosťou, že o veci sťažovateľa rozhodol príslušný senát najvyššieho súdu v nezákonnom zložení – zvolené riešenie však musí zodpovedať podstate, obsahu a účelu základného práva na zákonného sudcu garantovaného prostredníctvom čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj prostredníctvom príslušných ustanovení zákona o súdoch. K námietkam smerujúcim proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 5 Obo 3/2012 z 24. februára 2012, ktorým pripustil zmenu na strane žalobcu podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP, ústavný súd uviedol, že vzhľadom na zrušenie

napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu musel zároveň vysloviť aj porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, pretože je neprípustné, aby v právoplatne skončenej veci bolo rozhodované o zmene na strane žalobcu.

10. V dovolacom konaní proti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 6 Obo 169/2007-380 zo 6. novembra 2008 rozhodol najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa 1 rozsudkom sp. zn. 1 ObdoV 5/2015 z 30. novembra 2016 v päťčlennom senáte v pôvodnom zložení (predsedníčka senátu JUDr. Zuzana Ďurišová a členovia senátu JUDr. Jana Zemaníková, Ľubomíra Kúdeľová, JUDr. Beáta Miničová a JUDr. Viera Pepelová) tak, že dovolanie sťažovateľa 1 zamietol, rozsudok odvolacieho súdu na dovolanie žalovaného v 1. rade zrušil vo výroku o trovách konania, v tejto časti vec vrátil odvolaciemu súdu a žalovaným priznal právo na náhradu trov dovolacieho konania. Zamietnutie dovolania sťažovateľa 1 odôvodnil dovolací súd tým, že v dovolacom konaní nebola zistená existencia žalobcom namietaného dovolacieho dôvodu ani iného dôvodu, na existenciu ktorého bol dovolací súd povinný prihliadať. Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd vychádzal z rovnakého skutkového stavu ako súd prvého stupňa, iba ho inak vyhodnotil po právnej stránke. Ani dovolací súd nepovažoval podanie určovacej žaloby žalovaným v 1. rade za protiprávne konanie, pretože bolo iba realizáciou ústavného práva žalovaného v 1. rade na súdnu ochranu, a rovnako protiprávnym nebolo ani späťvzatie určovacej žaloby žalovaným v 1. rade až 4. októbra 2006 ako dôsledok dohody o urovnaní z 28. septembra 2006. Protiprávnym podľa názoru dovolacieho súdu nebolo ani konanie žalovaného v 2. rade spočívajúce v označení predávajúceho v kúpnych zmluvách, pretože i keď v zmysle § 14 ods. 1 písm. a) zákona o konkurze a vyrovnaní oprávnenie nakladať s majetkom podstaty prechádza vyhlásením konkurzu na správca, stále ide o majetok úpadcu, a preto pokiaľ kúpne zmluvy uzavrel a podpísal správca, nemôže mať označenie úpadcu v ich záhlaví za následok ich neplatnosť. Rozsudok dovolacieho súdu bol sťažovateľovi 1 doručený 20. januára 2017.

11. Sťažnosť ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 5/2015 z 30. novembra 2016 odôvodnili sťažovatelia tým, že dva dni pred verejným vyhlásením tohto rozsudku doručila Advokátska kancelária Mandzák a spol., s. r. o., dovolaciemu súdu podanie, v ktorom uviedla, že sťažovateľmi má byť splnomocnená na zastupovanie v dovolacom konaní (doručenie splnomocnení predpokladá do 5. decembra 2016), pričom sťažovatelia oznámili Advokátskej kancelárii Mandzák a spol., s. r. o., že doterajší právni zástupcovia ich už nezastupujú. S poukazom na to, že v dovolacom konaní je predpísané povinné zastúpenie advokátom, požiadala Advokátska kancelária Mandzák a spol., s. r. o., o odročenie verejného vyhlásenia rozhodnutia a zároveň o rozhodnutie dovolacieho súdu o zmene subjektu tak, že namiesto sťažovateľa 1 do konania vstúpi sťažovateľ 2. Napriek tomu však dovolací súd rozhodnutie 30. novembra 2016 vyhlásil. Rozhodnutie dovolacieho súdu považujú sťažovatelia za arbitrárne a svojvoľné, ktoré nemá legitímny základ. Základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu, zákonného sudcu a spravodlivé súdne konanie bolo ďalej porušené tým, že rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, sťažovateľovi 2 nebolo umožnené stať sa účastníkom konania, dovolací súd rozhodol v nezákonnom zložení senátu diametrálne odlišne než v skoršom rozhodnutí, ako aj tým, že ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 rozhodoval iba o sťažnosti žalovaného v 1. rade, nie však žalovaného v 2. rade (ústavný súd konal a konštatoval porušenie základných práv iba žalovaného v 1. rade), a preto sa jeho nález nemohol dotknúť skoršieho rozhodnutia dovolacieho súdu vo vzťahu sťažovateľov k žalovanému v 2. rade a ak nález ústavného súdu nemal účinky na tento vzťah, potom v tejto časti už o dovolaní bolo rozhodnuté a dovolací súd o ňom nemohol rozhodovať znova. Nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 sa nemohol vzťahovať na žalovaného v 2. rade i preto, že obaja žalovaní boli v konaní samostatnými spoločníkmi a z úkonov jedného z nich nemohol mať prospech (ani ujmu) druhý. Obdobne pokiaľ bolo nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 zrušené uznesenie o pripustení zámény účastníkov, nemôže mať takéto rozhodnutie vplyv na sťažovateľa 2,

navyše toto uznesenie bolo zrušené s poukazom iba na procesné dôvody, keď dôvod jeho zrušenia vysvetlil ústavný súd tým, že „je neprípustné, aby v právoplatne skončenej veci (takouto sa vec sťažovateľky javí v dôsledku bodu 2 výroku tohto nálezu, pozn.) bolo rozhodované o zmene na strane žalobcu“. Podľa názoru sťažovateľov o žalobe proti žalovanému v 2. rade patrilo konať odvolaciu súdu, pričom účastníkom konania mal byť sťažovateľ 2. Ak v tejto situácii dovolací súd rozvíjal v odôvodnení rozhodnutia svoje úvahy vo vzťahu k žalovanému v 2. rade, jeho rozhodnutie aj samotný výrok sú chaotické. Ďalej sťažovatelia poukazujú na to, že bolo povinnosťou dovolacieho súdu rozhodnúť o zámene účastníkov podľa § 80 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorá v dovolacom konaní vylúčená nie je (ustanovenie § 438 ods. 2 CSP vylučuje v dovolacom konaní rozhodnúť iba o pristúpení účastníka, späťvzati žaloby ako i vzájomnej žaloby), a ak tak dovolací súd neurobil, neumožnil sťažovateľovi 2 prístup k súdu, neumožnil mu stať sa účastníkom konania, hoci sťažovateľ 2 bol účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa konalo. Navyše dovolací súd svoj postup žiadnym spôsobom neodôvodnil. Dovolací súd nepripustil účasť povereného pracovníka sťažovateľa 1 a 2 na verejnom vyhlásení rozsudku z dôvodu, že nemá právnické vzdelanie, neprihliadol na procesné úkony tejto osoby (napr. návrh na vylúčenie sudcov a pod.), a to všetko v situácii, keď nový právny zástupca sťažovateľov nedisponoval ešte splnomocnením, na čo bol dovolací súd vopred upozornený. Dovolací súd konal v nezákonnom zložení, už len preto, že konal ako päťčlenný senát, ktorý Civilný sporový poriadok nepozná (podľa § 44 ods. 3, § 46 ods. 1, § 48 ods. 2 CSP na najvyššom súde koná a rozhoduje senát zložený z predsedu a dvoch sudcov alebo z predsedu a šiestich sudcov). Členovia senátu navyše neboli nestranní, úmyselne porušovali práva sťažovateľa 1, v dôsledku čoho zamestnanec sťažovateľov vzniesol pri vyhlásení rozsudku nielen námietku zaujatosti, ale sťažovateľ 1 podal na Úrade špeciálnej prokuratúry Slovenskej republiky i trestné oznámenie. Zároveň dovolací súd rozhodol diametrálne odlišne v porovnaní so skorším rozhodnutím o dovolaní sťažovateľa 1 (poprel ho). Pokiaľ najvyšší súd inú chybu konania nezistil, tento svoj záver iba konštatoval, avšak žiadnym spôsobom neodôvodnil. Nevyporiadal sa tak so svojím skorším posúdením, ktoré naopak, podrobne odôvodnené bolo. K porušeniu základného práva sťažovateľov na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 5/2015

z 30. novembra 2016 došlo tým, že postupom dovolacieho súdu došlo k zásahu do ich práva pokojne užívať majetok, keďže sťažovateľovi 2 nebolo umožnené domáhať sa práva na súde a napriek tomu bola konštatovaná nevymáhateľnosť jeho pohľadávky; rozsudok dovolacieho súdu tak narušil legitímne očakávania sťažovateľov.

II.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

14. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Sťažovatelia namietajú porušenie týchto svojich práv:

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

17. Najvyšší súd rozsudok sp. zn. 1 ObdoV 5/2015 z 30. novembra 2016 odôvodnil takto:

«... Rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v jeho náleze č. k. IV. ÚS 479/2013-101 dovolací senát rozhodoval v novom zložení, ako je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia vychádzajúc z rozvrhu práce najvyššieho súdu v čase nápadu veci (dovolanie žalobcu bolo podané 02.03.2009).

... Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej aj „C. s. p.“) po zistení, že dovolanie vo veci samej podala

včas strana sporu (§ 424 C. s. p.) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný. Dovolanie žalobcu bolo podané dňa 02. 03. 2009. Dňa 01. 07. 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ktorý upravuje postup súdu pri prejednávani a rozhodovaní sporov. Civilným sporovým poriadkom bol zrušený zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

... Podľa § 470 od. 1 a 2 C. s. p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. V zmysle uvedeného zákonného ustanovenia dovolací súd posudzoval prípustnosť podaného dovolania, ako aj v ňom uvedené dovolacie dôvody podľa zákona účinného v čase podania dovolania (§ 236 a nasl. O. s. p.).

... Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvej inštancie. Dovolanie žalobcu je preto prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O. s. p.

... Podľa dovolateľa napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.); nesúhlasí so záverom odvolacieho súdu, že pohľadávku proti podstate riadne neuplatnil. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Senát dovolacieho súdu sa stotožnil s názorom žalovaného 1/, že odvolací súd vychádzal z rovnakého skutkového stavu (ktorý ani nebol sporný), len ho inak vyhodnotil po právnej stránke.

... Žalobca si žalobou uplatnil nárok z titulu náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť vo forme ušlého zisku, a to podľa ust. § 420 a nasl. OZ, teda podľa všeobecnej zodpovednosti fyzických a právnických osôb za škodu, spôsobenú porušením právnej

povinnosti. Predpokladom vzniku takejto zodpovednosti je protiprávny úkon, spôsobenie škody a príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a škodou, pričom platí prezumpcia zavinenia (zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil - § 420 ods. 3 OZ). Základným predpokladom pre vznik takejto zodpovednosti je teda porušenie určitej právnej povinnosti (vyplývajúcej z právneho predpisu alebo zo zmluvy) s dôsledkom vzniku škody.

... Žalobca za porušenie povinnosti v prípade žalovaného 1/ (resp. jeho právneho predchodcu) považoval podanie žaloby na určenie, že kúpne zmluvy, ktoré uzavrel žalovaný 2/ - správca konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ] ako predávajúci pri speňažovaní majetku podstaty so žalobcom ako kupujúcim sú neplatné, tvrdiac, že tohto určenia sa domáhal bez relevantného právneho dôvodu a bez preukázania naliehavého právneho záujmu. Toto tvrdenie, ako už uviedol aj odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, je v rozpore so závermi najvyššieho súdu, ktorý uznesením sp. zn. I Obo 97/2004 z 09. 09. 2005 zrušil rozsudok krajského súdu, ktorý určovaciu žalobu zamietol z dôvodu nepreukázaného naliehavého právneho záujmu a v ďalšom konaní uložil krajskému súdu zaoberať sa meritom veci. Odhliadnuc od toho, všeobecne platí, že ak právo určité konanie dovoľuje, jeho protiprávnosť je vylúčená. Preto zhodne s odvolacím súdom aj dovolací súd konštatuje, že vyhodnotiť podanie žaloby ako protiprávne konanie je v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Ako porušenie povinnosti nemožno hodnotiť ani skutočnosť, že žalovaný 1/ (v postavení žalobcu) vzal určovaciu žalobu späť až dňa 04. 10. 2006 ako dôsledok Dohody o urovnání z 28. 09. 2006, uzavretej formou notárskej zápisnice N 112/2006, Nz 37649/2006, NCR1s 37589/2006 medzi [REDAKOVANÉ] a žalobcom. V preambule tejto Dohody je uvedené, že uzatvárajú mimosúdny zmier za účelom urovnania vzájomných vzťahov, ktoré sú predmetom konania o vyššie uvedenej určovacej žalobe.

... Porušenie povinnosti zo strany žalovaného 2/ (resp. pôvodného správcu konkurznej podstaty, ktorý predmetné kúpne zmluvy uzatváral) malo spočívať v skutočnosti, že v zmluvách bol ako predávajúci označený úpadca zastúpený správcom, čo žalobca vyhodnotil ako rozporné s ustanovením § 14 ods. 1 písm. a/ zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKV“), ktorým sa spravuje predmetné konkurzné konanie, čo považoval za porušenie ust. § 415 OZ, teda za porušenie

povinnosti počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám, o. i. na majetku. Tento záver vyhodnotil dovolací súd ako neopodstatnený. I keď v zmysle § 14 ods. 1 písm. a/ ZKV oprávnenie nakladať s majetkom podstaty prechádza vyhlásením konkurzu na správcu, stále ide o majetok úpadcu, preto pokiaľ kúpne zmluvy uzavrel a podpísal správca, nemôže mať označenie úpadcu v ich záhlaví za následok ich neplatnosť. Takýto záver by navyše mal byť deklarovaný súdom, k čomu v tomto prípade nedošlo (konanie bolo zastavené skôr, než súd o žalobe rozhodol). Nie bez významu je aj skutočnosť, že kataster zmluvy akceptoval a povolil vklad vlastníckeho práva v prospech kupujúceho. Navyše ani právny úkon úpadcu, týkajúci sa majetku podstaty, ktorý by vykonal úpadca po vyhlásení konkurzu, by netrpel neplatnosťou, ale len právnou neúčinnosťou vo vzťahu ku konkurzným veriteľom. Dovolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu, že ani vo vzťahu k žalovanému 2/ neboli naplnené predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu. Vzhľadom na tento záver nebolo už potrebné zaoberať sa ďalšími otázkami, ako napríklad či mohlo ísť o pohľadávku proti podstate, ktorá bola alebo nebola uplatnená voči správcovi.

... Keďže v dovolacom konaní nebola zistená existencia žalobcom namietaného dovolacieho dôvodu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu ako nedôvodné podľa § 448 C. s. p. zamietol.»

18. Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

19. Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľ 1 v dovolaní nastolil. Najvyšší súd v rozsudku vysvetlil, ako dospel k záveru o nevyhnutnosti dovolanie sťažovateľa 1 zamietnuť a podľa akej právnej úpravy a z akých dôvodov postupoval. Zaoberal sa sťažovateľom 1 uplatneným dovolacím dôvodom spočívajúcim v nesprávnom právnom posúdení veci a zaoberal sa i tým, či nie je daný iný dovolací dôvod. Najvyšší súd výslovne konštatoval, že odvolací súd vychádzal z rovnakého skutkového stavu ako súd prvostupňový a pokiaľ jeho rozhodnutie zmenil, stalo sa tak iba v dôsledku iného vyhodnotenia rovnakého a medzi účastníkmi i nesporného skutkového stavu po právnej stránke. Tento záver najvyššieho súdu, hoci je vyjadrený v odôvodnení rozhodnutia mimoriadne stručne, nevyžadoval jeho podrobnejšie rozvedenie, pretože je úplne zrejmý a zodpovedajúci priebehu konania. Nejde ani o prípad zmeny v riešení určitej právnej otázky, v ktorom by sa najvyšší súd odklonil od doterajšej ustálenej súdnej praxe (v neprospech sťažovateľa) a ktorý by preto vyžadoval podrobnejšie odôvodnenie. Odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu ako celok preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

20. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

21. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom

orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

22. Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

23. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

24. Zohľadniac dôvody rozsudku najvyššieho súdu sp. zn 1 ObdoV 5/2015 z 30. novembra 2016, ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie najvyššieho súdu nie je založené na takom výklade aplikovaných ustanovení, ktoré by poprelo ich účel a zmysel.

25. Ako vyplýva z výroku nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014, týmto nálezom boli zrušené uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 26/2009 z 24. novembra 2011 a sp. zn. 5 Obo 3/2012 z 24. februára 2012 ako celok. Tento výrok zodpovedá i odôvodneniu nálezu ústavného súdu, v ktorom ústavný súd za dôvod zrušenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 26/2009 z 24. novembra 2011 označil porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny v dôsledku zmeny v osobách členov senátu a za dôvod zrušenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 3/2012 z 24. februára 2012 skutočnosť, že je neprípustné, aby v právoplatne skončenej veci bolo rozhodované o zmene na strane žalobcu.

26. Pokiaľ ústavný súd v náleze č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 konštatoval, že v poradí prvom dovolacom konaní o veci rozhodol príslušný senát najvyššieho súdu v nezákonnom zložení, odstrániť následky tohto porušenia základného práva možno iba novým rozhodnutím dovolacieho súdu, ktorý rozhodne (tak ako to uviedol i ústavný súd v odôvodnení nálezu) spôsobom, ktorý bude zodpovedať podstate, obsahu a účelu základného práva na zákonného sudcu garantovaného prostredníctvom čl. 48 ods. 1 ústav a čl. 38 ods. 1 listiny a príslušných ustanovení zákona o súdoch.

27. Týmito závermi vyslovenými v náleze ústavného súdu č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 bol dovolací súd v ďalšom priebehu konania viazaný a ani ústavný súd v tejto veci sa nemá dôvod od nich odchýliť.

28. Obsadenie senátu najvyššieho súdu rozhodujúceho o dovolaní sťažovateľa 1, ktorý rozhodoval v zložení predsedníčka senátu JUDr. Zuzana Ďurišová a členovia senátu JUDr. Jana Zemaníková, Ľubomíra Kúdeľová, JUDr. Beáta Miničová a JUDr. Viera Pepelová, t. j. zhodnom so zložením v čase napadnutia dovolania sťažovateľa 1, zodpovedá ústavným súdom vyslovenej požiadavke zvolenia takého riešenia, ktoré zodpovedá podstate, obsahu a účelu základného práva na zákonného sudcu garantovaného prostredníctvom čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a príslušných ustanovení zákona o súdoch.

29. Pretože výrokom nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 došlo k zrušeniu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 26/2009 z 24. novembra 2011, ako aj uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 3/2012 z 24. februára 2012, vec bola vrátená do štádia dovolacieho konania vo vzťahu k obom žalovaným. Úvahy a argumenty sťažovateľov smerujúce k inému záveru neobstoja pre rozpor s výrokom nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014. Pokiaľ najvyšší súd v tejto situácii nepripustil v štádiu dovolacieho konania do konania namiesto sťažovateľa 1 sťažovateľa 2, postupoval v súlade s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze, podľa ktorého je neprípustné, aby v právoplatne skončenej veci bolo rozhodované o zmene na strane žalobcu. Sťažovateľ 2 sa nestal účastníkom konania a po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 479/2013-101 z 25. novembra 2014 sa ním sťať už ani nemohol, ibaže by došlo k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu a vráteniu veci dovolacím súdom do štádia odvolacieho konania. V takom prípade by odvolací súd následne rozhodoval i o návrhu na pripustenie zámeny účastníkov na strane žalobcu. Preto nepripustením sťažovateľa 2 do postavenia žalobcu v dovolacom konaní nemohlo dôjsť ani k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu. Z rozhodnutia odvolacieho i dovolacieho súdu je naopak zrejmé, že pohládávka, ktorú mal sťažovateľ 2 nadobudnúť postúpením od sťažovateľa 1, nikdy nevznikla, a preto nemohla byť ani predmetom postúpenia.

30. Pokiaľ najvyšší súd nereagoval na prípis, ktorý mu pred verejným vyhlásením rozsudku doručila Advokátska kancelária Mandzák a spol., s. r. o., a v ktorom uviedla, že sťažovateľmi má byť splnomocnená na zastupovanie v dovolacom konaní, a nariadený termín verejného vyhlásenia rozhodnutia neodročil, v tomto postupe najvyššieho súdu sa neprejavujú znaky svojvôle či nesprávnej aplikácie procesných predpisov, naopak, postup najvyššieho súdu zodpovedá tomu, že Advokátska kancelária Mandzák a spol., s. r. o., s prípisom doručeným najvyšším súdom nepreukázala, že koná v mene niektorého z účastníkov konania. Pokiaľ sťažovatelia tvrdia, že k porušeniu nimi označených práv došlo i tým, že najvyšší súd nekonal s ich zamestnancom s poukazom na to, že nemá právnické vzdelanie, tento postup najvyššieho súdu má priamu oporu v zákone (§ 91 CSP), pričom postup všeobecného súdu súladný s procesným predpisom nemôže zakladať

porušenie základného práva ústavno-procesnej povahy. Z rovnakého dôvodu nebol najvyšší súd ani povinný osobitne v odôvodnení svojho rozhodnutia tento svoj postup vysvetľovať.

31. Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľov na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 5/2015 z 30. novembra 2016 je zjavne neopodstatnená, a preto ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol.

32. Obdobne vo vzťahu k zostávajúcej časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietali porušenie základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 5/2015 z 30. novembra 2016 a ktorú odôvodnili tým, že týmto rozsudkom došlo k zásahu do ich práva pokojne užívať majetok (pretože sťažovateľovi 2 nebolo umožnené domáhať sa práva na súde a napriek tomu bola konštatovaná nevymáhateľnosť jeho pohľadávky) a k narušeniu ich legitímneho očakávania, dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

33. Ako to vyplýva aj z argumentácie sťažovateľov, v kontexte veci by prichádzalo do úvahy porušenie tohto ich základného práva iba za predpokladu, že súdna ochrana nebola sťažovateľom poskytnutá v kvalite predpokladanej čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pretože ústavný súd vo vzťahu k základnému právu sťažovateľov na súdnu ochranu a právu na spravodlivý súdny proces považuje za vylúčené, aby rozsudkom krajského súdu mohlo dôjsť k ich porušeniu, už len z tohto dôvodu považoval sťažnosť i v tejto časti za zjavne neopodstatnenú.

34. Pre úplnosť považuje ústavný súd za potrebné dodať i to, že za majetok v zmysle čl. 1 dodatkového protokolu (a obdobne i čl. 20 ústavy) sa síce považuje nielen existujúci majetok vo vlastníctve fyzickej alebo právnickej osoby, teda veci alebo iné aktíva, ktorých vlastníkom je táto osoba, ale i majetok, nadobudnutie vlastníctva ku ktorému môže fyzická

alebo právnická osoba legitímne očakávať. Pokiaľ nadobudnutie majetku, v tomto prípade zhmotnenie pohľadávky, nebolo možné legitímne očakávať, nemohlo dôjsť nepriznaním tomu zodpovedajúceho práva všeobecným súdom k porušeniu čl. 20 ústavy, resp. čl. 1 dodatkového protokolu. V prípade sťažovateľov odvolací i dovolací súd dospeli k záveru, podľa ktorého sťažovateľ 1 v konaní nepreukázal protiprávnosť konania žalovaných, a teda ani ich zodpovednosť za vznik škody, náhrada ktorej bola predmetom konania. Pokiaľ neboli splnené predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, nevznikla z tohto právneho titulu sťažovateľovi 1 ani pohľadávka, ktorú mohol postúpiť sťažovateľovi 2. Preto sťažovatelia v tejto situácii nemohli ani legitímne bez splnenia zákonných podmienok očakávať zhmotnenie nimi tvrdeného práva, a preto im nepatrila podľa názoru ústavného súdu ani legitímna nádej na nadobudnutie majetku. Za situácie, keď sťažovateľ 1 nemal majetok v zmysle čl. 1 dodatkového protokolu, je už bez významu uvažovať o tom, či bol majetku zbavený, resp. či k zbaveniu majetku došlo za splnenia podmienok stanovených v čl. 1 dodatkového protokolu, a rovnako tak ani o tom, či bol majetku zbavený sťažovateľ 2.

35. Z týchto dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov i v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

36. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2017